

A nyugdíjasok száma és a nyugdíjak mértéke Erdélyben 2020-ban

Erdélystat – Módszertani tájékoztató

Az adatok forrása

A szociális nyugdíjbiztosítási rendszer jellemzésére szolgáló statisztikai adatokat negyedéves statisztikai felmérések biztosítják. Az adatok a nyugdíjasok átlagos számát és az átlagos havi nyugdíjakat tartalmazzák nyugdíjrendszerenként és nyugdíjkategóriánként, országos és területi (megyei) szinten. Az adatgyűjtést a nyugdíjpénztárak szakosztályainak munkatársai végzik, az adatok technikai és módszertani feldolgozását pedig az Országos Statisztikai Intézet statisztikusai. Az adatokat az Állami Nyugdíjbiztosító (az állami társadalombiztosítási nyugdíjasoknak és a mezőgazdasági nyugdíjasoknak), a Honvédelmi Minisztérium, a Belügyminisztérium, a Román Hírszerző Szolgálat, a Kulturális Minisztérium és az Ügyvédek Nyugdíjpénztára szolgáltatja. Az összegyűjtött és harmonizált adatok szabadon letölthetők az INS, illetve az Eurostat oldaláról.¹

Az Erdélyre vonatkozó területi adatok átlagai mindig a megyei adatok súlyozott átlagait jelentik.²

Fogalmak

Nyugdíjasok átlagos összesített száma

A nyugdíjasok összesített száma magába foglalja az összes romániai nyugdíjast a nyugdíjrendszer típusától függetlenül. Azaz ide tartoznak az állami nyugdíjrendszer (beleértve a nyugdíj típusú szociális segítyt és a hadirokkantak, hadi özvegyek és hadi árvák járadékait) és az állami nyugdíjrendszerbe nem integrált rendszerek (Ügyvédek Nyugdíjpénztára, illetve a törvényben elismert vallások saját társadalombiztosítási rendszereinek) nyugdíjasai is. Ezt úgy határozzák meg, hogy összegzik a havonta fizetendő nyugdíjasok számát és arányosítják a referencia-időszak hónapjainak számához.

A társadalombiztosítási rendszer nyugdíjasainak átlagos száma a következőket tartalmazza: állami társadalombiztosítási nyugdíjasok; nyugdíjasok a mezőgazdasági termelők korábbi biztosítási rendszeréből; társadalombiztosítási nyugdíjasok a Honvédelmi Minisztériumból, a Belügyminisztériumból és a Román Hírszerző Szolgálatból; társadalombiztosítási nyugdíjasok a Kulturális Minisztérium nyilvántartásából; társadalombiztosítási nyugdíjasok az Ügyvédek Nyugdíjpénztárából.

Állami társadalombiztosítási nyugdíjasok

A kötelező állami nyugdíjbiztosítási rendszert a 2000. évi 19. számú törvény szabályozza Romániában.³ A törvény értelmében mindazon személyek és köztisztviselők jogosultak az

¹ Az Országos Statisztikai Intézet módszertanáról bővebb leírás itt található:

https://insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/com_anuale/nr_pensionari/precizari_metodologice_2019.pdf
f. Letöltés dátuma: 2021.09.22.

² Az erdélyi régiók területi lehatárolásáról bővebb leírás itt található:

<http://statistikak.erdelystat.ro/modszertan>. Letöltés dátuma: 2021.09.22.

állami társadalombiztosítási nyugdíjra, akik munkájukat egyéni munkaszerződés alapján végezték; vagy megbízással, választott pozíciókban; vagy akiket a végrehajtó, törvényhozó vagy igazságügyi hatóságokba neveztek ki; vagy akik bizonyos iparművészeti szövetkezetek tagjai. A törvény biztosított időnek tekint minden olyan időszakot, amely alatt az adott személyek a román társadalombiztosítási rendszerben hozzájárulást fizettek. Az állami társadalombiztosítási rendszeren belül elkülönülnek az öregségi nyugdíjak; az előrehozott nyugdíjak; a csökkentett összegű előrehozott nyugdíjak; a rokkantsági nyugdíjak és a hozzátartozói nyugdíjak.⁴

Rokkantsági nyugdíjasok

Rokkantsági nyugdíjra azok a biztosított személyek jogosultak, akik részben vagy egészben elveszítették a munkaképességüket, mert munkabalesetet szenvedtek vagy a foglalkozásukra visszavezethető betegségük van; mert daganatos megbetegedésben, skizofréniában, AIDS-ben szenvednek; mert olyan betegségben szenvednek és baleset áldozatai lettek, amelyek nincsenek összefüggésben munkájukkal. Ez a típusú nyugdíj a katonai szolgálatot teljesítő személyeket is megilleti, illetve azokat a diákokat és gyakornokokat is, akiknek munkaképessége munkabaleset vagy megbetegedés következtében sérült vagy elveszett. A munkaképesség korlátozottsági foka szerint a rokkantság lehet: I. fokú, amelyet a munkaképesség és az önálló képesség teljes elvesztése jellemez; II. fokú, amelyre a munkaképesség teljes elvesztése, de az önálló képesség megléte a jellemző; és III. fokú, amikor a munkaképessége az illetőnek legalább a felére csökken, de képes szakmai tevékenységet folytatni a normál munkaidő felében.

Mezőgazdasági nyugdíjasok

A mezőgazdasági nyugdíjasokról a 2008. évi 263. számú törvény IV. fejezete rendelkezik. Azok a 16 és 63 év közötti, ideiglenesen vagy tartósan vidéken élő magánszemélyek és családtagjaik részesülnek ilyen típusú nyugdíjban, akik – bármilyen jogcímen – művelt mezőgazdasági földterülettel rendelkeznek; vagy erdőterület, halgazdaságok, állatok, méhek tulajdonosai; saját háztartásukban mezőgazdasági tevékenységet végeznek; valamint kereset nélküli magán-tevékenységet végeznek mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban, állattenyésztésben, halászatban, méhészetben; vagy mezőgazdasági szövetkezetek, egyesületek tagjai. A mezőgazdasági nyugdíjasok körén belül is elkülöníthetők az öregségi, a rokkantsági, illetve az örökösödési nyugdíjasok

A művészeti alkotói szövetségek tagjainak, az Ügyvédi Nyugdíjpénztár tagjainak és a Honvédelmi Minisztérium, Belügyminisztérium, Román Hírszerző Szolgálat tagjainak nyugdíja

A művészeti alkotói szövetségek, illetve az Ügyvédi Nyugdíjpénztár tagjainak nyugellátásáról csak Románia-szinten van adatunk: 2020-ban összesen 3417, illetve 3303 fő ilyen nyugellátásban részesülő személy élt az országban; a havi átlagnyugdíjuk pedig 945 lej, illetve

³ A 2000. évi 19. számú törvény a kötelező állami nyugdíjbiztosítási rendszerről, <http://legislatie.just.ro/Public/DetailDocument/21690>. Letöltés dátuma: 2021.09.22.

⁴ Az egyes nyugdíjtípusokról további információk találhatóak a 2000. évi 19. számú törvény IV. fejezetében.

2143 lej volt ebben az évben.⁵ A Honvédelmi Minisztérium, Belügyminisztérium, Román Hírszerző Szolgálat tagjainak nyugdíjáról nem rendelkezünk külön statisztikákkal. A Statisztikai Intézet 2021-es módszertani kiadványa⁶ annyit jelez, hogy ezen csoport tagjainak száma és nyugdíja az összes társadalombiztosítási nyugdíjasok kategóriái alatt szerepel. A nyugdíjas létszámadatok alapján meg tudjuk becsülni, hogy ezen intézmények nyugdíjasainak száma 180 ezer fő lehet, de az átlagnyugdíjukat nem.

Nyugdíj típusú állami szociális segélyben részesülők

A nyugdíj típusú szociális segélyt az állami társadalombiztosítási költségvetésből fizetik. Ezt a nyugdíjkategóriát még az 1966. évi 1. számú törvény határozta meg. Garantált összegű minimális szociális nyugdíjra jogosultak azok a romániai lakhellyel rendelkező társadalombiztosítási nyugdíjasok, függetlenül a nyugdíjba vonulás időpontjától, akiknek a folyósított nyugdíjjáradéka kevesebb, mint a mindenkor garantált minimális összegű szociális nyugdíj összege.

Hadirokkant, hadiárva és hadiözvegy (IOVR vagy veterán nyugdíj) nyugellátásban részesülők

Veterán nyugdíjat a háborús rokkantak és sérültek, a háborúban elhunytak vagy eltűntek leszármazottai, valamint a háború által rokkant és megsérült volt nyugdíjasok leszármazottai kapnak, az 1999. évi 49. számú törvény rendelkezései alapján.⁷

Átlagos havi nyugdíjak

Az átlagos havi nyugdíjak kiszámolásához a referenciaév nyugdíjasainak kifizetett összegeket viszonyítják a havi átlagos létszámukhoz és azt szorozzák 12-vel. Azt, hogy a nyugdíjkból mikor milyen járulékokat vonnak le, a különböző periódusokban meghozott törvényi intézkedések szabályozzák (GEO 31/1998. sz.; 145/1997. sz. törvény, kiegészítve a 30/1998. számú GEO-val; 87/2000. sz. GEO; O.U.G. sz. 147/2002).

Az egy főre eső nyugdíjkiadások értéke vásárlóerő-egységben (PPS) mérve

Az egy főre jutó nyugdíjkiadások értéke nem más, mint az összes nemzeti nyugdíjkiadás összege a lakónépesség számához viszonyítva. A standard vásárlóerő-egység (Purchasing Power Standard – PPS) pedig egy olyan fiktív pénznem, amely kiküszöböli az országok közötti árszínvonal különbségeket, így minden országban ugyanannyi terméket és szolgáltatást vásárolhatunk vele.

⁵ Országos Statisztikai Intézet (2021): Numărul mediu trimestrial/annual al pensionarilor (tábla kódja: PNS101F); Pensia medie lunară a pensionarilor (tábla kódja: PNS102F). Letöltés dátuma: 2021.09.22.

⁶ Lásd az 1. lábjegyzetet.

⁷ Az 1999. évi 49. számú törvény rendelkezései: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/71170>. Letöltés dátuma: 2021.09.22.

Nyugdíjak reálértékének változása

A nyugdíjak reálértékének változását úgy számítjuk ki, hogy a nominális átlagnyugdíj bázisidőszakhoz viszonyított változását osztjuk a fogyasztói árindex bázisidőszakhoz viszonyított változásával.

Havi bruttó átlagkereset

A havi bruttó átlagkeresetet úgy állapítják meg, hogy elosztják a fizetési alapból, a nettó nyereségből és egyéb alapokból kifizetett bruttó összegeket, kiegészítve az előző évekhez kapcsolódó bruttó összegekkel, az átlagos alkalmazottak számával és a hónapok számával egy évben.

Havi nettó átlagkereset

A havi nettó átlagkereset a gazdasági szereplők által a referenciahónapban a munkavállalóknak kifizetett nettó összeg és az átlagos alkalmazotti létszám aránya, függetlenül attól, hogy az milyen időszakra esedékes. Az alkalmazottak átlagos száma pedig egy egyszerű számtani átlag, amelyet az adott hónap napi alkalmazottjainak létszáma alapján számoltak ki. A nem teljes munkaidőben dolgozókat a munkaszerződésben biztosított munkaidővel arányos átlagos létszámmal számolják. Mindig csak azon alkalmazottakat veszik számba, akiket az adott hónapban kifizettek, így kimaradnak a számolásból a fizetés nélküli szabadságon lévők, a sztrájkolók, a külföldre kirendelt alkalmazottak és azok, akiknek munkaszerződését/munkaviszonyát felfüggesztették.

A keresetek reálértékének változása

A reálbérek változását úgy számítjuk ki, hogy a nominális átlagkereset bázisidőszakhoz viszonyított változását osztjuk a fogyasztói árindex bázisidőszakhoz viszonyított változásával.

Nyugdíjak átlagos helyettesítési rátája

Az aggregált helyettesítési ráta a 65–74 éves népesség bruttó egyéni nyugdíjjövedelmét viszonyítja az 50–59 éves népesség munkából származó bruttó egyéni mediánkeresetéhez, az egyéb szociális juttatások nélkül.⁸

Közzététel: 2021. szeptember 27.

További információ: Szabó Laura (info@erdelystat.ro)

⁸ Eurostat (2014): Methodological studies and publications. Working paper with the description of the 'Income and living conditions dataset'. Eurostat - Unit F4 Contract No. 10602.2011.004-2013.548 'Lot 1: EU-SILC (European Union Statistics on income and Living Conditions); https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1012329/1012398/D5.1.3-Working_paper_final_20141204.pdf/c4ed99f5-7cc3-4bf9-a6eb-b1f730299e0e. Letöltés dátuma: 2021.09.22.